

Till arbetspensionsanstalterna

INFÖRANDE AV EN UNDRE ÅLDERSGRÄNS OCH JUSTERING AV LÖN ENLIGT PRÖVNING

Ett stadgande om en undre åldersgräns för arbetstagare intogs i 1 § APL genom en ändring som trädde i kraft 1.1.1989. Motsvarande ändring gjordes också i 1 § KAPL och i 1 § KOPL.

Samtidigt utvidgades justeringen av den pensionsgrundande lönen enligt prövning, om vilket stadgas i 7 § 2 mom. APL, till att omfatta även andra anställningar än arbetstagarens sista anställning. Som vägledning för tillämpningen av undantagsstadgandet i praktiken preciserades också förutsättningarna för tillämpningen av stadgandet.

Ovan nämnda lagar ingår i cirkulär A 30/88 som bilaga och regeringens proposition till nämnda lagar i cirkulär A 14/88.

Lagändringen medför ingen ändring av innehållet i begreppen undantagsskäl och stabiliserad förtjänstnivå i det tidigare stadgandet. Pensionsskyddscentralen har i cirkulär 19/66 och 5/83 utfärdat anvisningar om justeringen av den pensionsgrundande lönen enligt prövning. Dessa anvisningar följs alltjämt, om pensionsfallet har inträffat före 1.1.1989. Har pensionsfallet inträffat senare än så, följs dessutom anvisningarna i detta cirkulär, som kompletterar de tidigare anvisningarna med sådana ändringar som föranletts av lagändringen.

1
Undre åldersgräns

Ursprungligen gällde APL och KAPL endast sådana arbetstagare som fyllt 18 år. Stadgandena om denna undre åldersgräns slopades likväl från 1.7.1971. I praktiken har mycket unga personer sällan försäkrats enligt APL och KAPL, men inom KOPL-branscherna finns det en hel del mycket unga personer som är anställda för olika kortvariga uppdragen.

Juridiska avdelningen

16.2.1989

Enligt den ändring i APL som trätt i kraft 1.1.1989 är arbetsgivaren skyldig att anordna och bekosta sådant pensionsskydd som uppfyller minimikraven enligt APL för varje arbetstagare vars anställning har fortgått utan avbrott i minst en månad efter det år under vilket arbetstagaren har fyllt 13 år. Motsvarande ändringar av den undre åldersgränsen infördes också i KAPL och KoPL.

Lagändringen innebär således, att försäkringsskyldigheten beträffande arbetstagare anställda hos privata arbetsgivare gäller sådana arbetstagare som under det år då de fyller 14 år är anställda i ett arbetsförhållande som omfattas av APL, KAPL eller KoPL. Den undre åldersgränsen har definierats på samma sätt som i lagen om skydd för unga arbetstagare.

År 1989, då lagen träder i kraft, fyller de som är födda år 1975 14 år. Om en ung, efter år 1975 född anställd står i ett arbetsförhållande vid lagens ikraftträdande, upphör försäkringsskyldigheten för detta arbetsförhållande 31.12.1988.

2

Justering av lön enligt prövning

Efter lagändringen har 7 § 2 mom. APL följande ordalydelse:

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarens uppgifter framgår att den pensionsgrundande lönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och har denna omständighet betydande inverkan på pensionsskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön i arbetsförhållandet den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Vad som stadgas ovan i detta moment skall också iakttas med avseende på en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga om saken. Om det framgår att den pensionsgrundande lönen av något undantagsskäl på motsvarande

Juridiska avdelningen

16.2.1989

sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan den pensionsgrundande lönen sänkas på samma sätt. Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande på grund av förändring i arbetstiden, anses arbetsförhållandet vid tillämpningen av detta moment ha fortgått utan avbrott. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Till följd av lagändringen kan den pensionsgrundande lönen justeras även för avslutade anställningar också i sådana fall, när den pensionsgrundande lönen av exceptionell orsak är högre än den stabiliserade inkomsten. Beträffande detta skall anvisningarna i cirkulär 5/83 följas. Nedan redogörs för justering av pensionsgrundande lön som sjunkit.

2.1

Utredningsskyldighet

När det gäller justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning skiljer lagen mellan två fall i fråga om utredningsskyldigheten. Denna varierar beroende på om den exceptionella orsaken har yppat sig tio år före pensionsfallet eller ännu tidigare än så.

Exceptionell orsak som yppat sig högst tio år före pensionsfallet

Om den exceptionella orsaken har yppat sig högst tio år före pensionsfallet, är förfarandet detsamma som hittills. Utgående från arbetstagarens eller förmånstagarens anmälan, som till exempel ingått i pensionsansökan, utreder pensionsanstalten huruvida det är möjligt att tillämpa stadgandet. Även om inget uttryckligt stadgande om detta föreligger, tillämpar pensionsanstalten undantagsstadgandet på eget initiativ, om anstalten av pensionsansökningshandlingarna (t.ex. arbetsgivarens meddelanden, läkarutlåtanden, registerutdrag) märker, att det finns förutsättningar för tillämpning av stadgandet. Det här kan vara fallet till exempel, när det av registerutdraget framgår, att arbetslöshetsdagar infaller under de år som utgör grunden för den pensionsgrundande lönen för fribrevet.

Exceptionell orsak som yppat sig över tio år före pensionsfallet

Det är möjligt att enligt prövning justera den pensionsgrundande lönen också i de fall, där inkomstnivån har sjunkit på grund av en exceptionell orsak som yppat sig över tio år före pensionsfallet. Då

Juridiska avdelningen

16.2.1989

förutsätts likväl, att arbetstagaren eller förmåntagaren i sista hand själv lämnar sådana tillförlitliga upplysningar om den exceptionella orsaken som kan anses vara tillräckliga. Härefter utreder pensionsanstalten om de övriga förutsättningarna för justeringen av lön enligt prövning uppfylls.

2.2

Tekniskt avbrytande och justering av lön enligt prövning

Om stadgandet angående justering av lön enligt prövning tillämpas på en anställning som varit föremål för tekniskt avbrytande, anses anställningen ha fortgått utan avbrott under de förutsättningar som nämns i cirkulär 4/85.

2.3

Inhämtande av utredning

Både i fråga om fribreven och den sista anställningen är det den sista pensionsanstalten som i samband med handläggningen av pensionsansökan avgör, huruvida undantagsstadgandet skall tillämpas. Stadgandet tillämpas inte, när fribrev bildas.

Den pensionsanstalt som ger beslutet skall be den pensionsanstalt där försäkring för fribrevet tecknats om behövlig utredning, om inte pensionsanstalterna avtalat annat sinsemellan.

När sökanden anmäler om en nedgång i inkomstnivån till exempel till följd av moderskapsledighet, sjukledighet eller permittering, skall den sista pensionsanstalten införskaffa uppgifter om utbetalda sjuk-, moderskaps- och arbetslöshetsdagpenningar.

Folkpensionsanstaltens lokalbyråer förfogar över alla dagpenningbeslut fr.o.m. 1964.

I Pensionsskyddscentralens arbetsförhållanderegisterutdrag finns antalet sådana dagar under vilka arbetstagaren uppburit enligt förtjänsten avvägd dagpenning antecknat per år sedan 1967. Vissa arbetslöshetskassor förvarar allt sedan 1972 uppgifterna om antalet dagar för vilka enligt förtjänsten avvägd dagpenning (och understöd enligt tidigare lag) utbetalts. Det finns inget stadgande som kräver att sådana uppgifter förvaras, varför förvaringstiderna varierar från kassa till kassa.

Arbetskraftsbyråns avdelning för arbetslöshetsskydd förvarar uppgifterna om utbetalda arbetslöshetsunderstöd i 10 års tid. Folkpensionsanstalten har fr.o.m. 1985 uppgifter om dem som uppburit grunddagpenning.

Juridiska avdelningen

16.2.1989

2.4

Betydande inverkan på pensionsskyddet

En ytterligare förutsättning för justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning är, att förändringen i inkomstnivån har en betydande inverkan på arbetstagarens pensionsskydd. Som vägledning för tillämpningspraxisen har det i motiveringen till regeringens proposition till lagändringen definierats, när det är fråga om en sådan betydande förändring som kräver tillämpning av undantagsstadgandet.

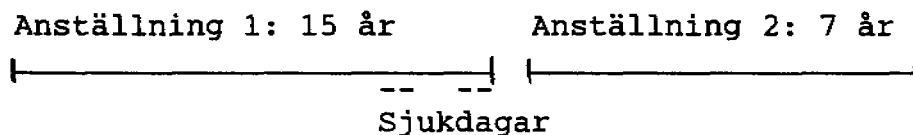
En förändring som kräver tillämpning av undantagsstadgandet skall betraktas såsom betydande först när förändringen har medfört en nedgång av arbetstagarens totala arbetspensionsskydd som är minst 7,5 procent.

2.5

Förfarandet vid undersökning av huruvida 7 § 2 mom. skall tillämpas

När den pensionsgrundande lönen i normala fall räknas ut, väljs utav de fyra sista åren de två mellersta åren i fråga om inkomstnivån. Därför berättigar tillämpningen av stadgandet i 7 § 2 mom. i regel inte till justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning, om pensionssökandens inkomster endast har sjunkit under ett kalenderår. När 7 § 2 mom. tillämpas på ett fribrev, är förfarandet följande:

Exempel:

Under de år som skall beaktas när den pensionsgrundande lönen för den första anställningen räknas ut infaller många sjukdagar; före detta har inkomstnivån i anställningen varit stabiliserad. Pensionen räknas först ut för bägge anställningarna så, att 7 § 1 mom. tillämpas på beräkningen av den pensionsgrundande lönen, och de övriga lagstadgade arbetspensionerna läggs till. Därefter räknas pensionen för vardera anställningen ut så, att 7 § 2 mom. tillämpas på beräkningen av den pensionsgrundande lönen för den första anställningen. Till pensionen läggs de övriga lagstadgade arbetspensionerna. Dessa totala arbetspensioner jämförs sedan sinsemellan. Om inkomstnivån sjunkit med minst 7,5 procent, tillämpas 7 § 2 mom. på fribrevet. Efter lagändringen kan stadgandet angående justering

Juridiska avdelningen

16.2.1989

Efter lagändringen kan stadgandet angående justering av lön enligt prövning också tillämpas på flera anställningar samtidigt. En förutsättning är, att inkomstnivån i varje sådan anställning på vilken stadgandet tillämpas har varit stabiliserad och sedan sjunkit av någon exceptionell orsak. I detta fall förfars på det sätt som ovan beskrivits.

När 7 § 2 mom. har tillämpats på beräkningen av den pensionsgrundande lönen, betraktas den lön som justerats enligt prövning såsom pensionsgrundande lön också i sådana fall, när pensionstagaren senare blir beviljad en ny pension till följd av ett nytt pensionsfall.

2.6

Justering av lön enligt prövning och beräkning av lön för återstående tid i fråga om anställningar kortare än 6 månader

Stadgandena angående beräkning av den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden har ändrats genom en lag som trädde i kraft i början av 1989. Enligt det nya 7 § 3 mom. APL räknas lönen för den återstående tiden ut såsom det vägda medeltalet av flera av arbetstagarens senaste anställningar, om rätt till återstående tid uppkommit på grund av en anställning som fortgått kortare tid än sex månader.

Enligt ordalydelsen i stadgandet räknas lönen för den återstående tiden i sådana fall ut utgående från de löner som bestämts enligt 7 § 1 mom. När den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden bestäms enligt 7 § 3 mom., kan stadgandet om justering av lön enligt prövning således inte tillämpas på den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden, även om sådan justering kan tillämpas på den pensionsgrundande lönen för själva anställningarna.

2.7

Ikraftträdande

Utvidningen av justeringen av den pensionsgrundande lönen enligt prövning gäller sådana pensionsfall som inträffar vid lagens ikraftträdande 1.1.1989 eller senare. Undantagsstadgandet kan således också tillämpas på sådana anställningar som upphört före lagens ikraftträdande, förutsatt att pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pentti Koivisto
Helena Tapio